

การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดนาหนองเป็นศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนไทยยวน ตำบลคอนแร่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

DEVELOPMENT OF THE NA-NHONG TEMPLE LOCAL MUSEUM AS A LEARNING CENTER FOR THE THAI-YUAN COMMUNITY IN TAMBON DON-RHAIR AMPHUR MUANG RATCHABURI PROVINCE

สมัครใจ จานงค์กร 4737648 LCCS/M

ศศ.ม. (วัฒนธรรมศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ขงยุทธ บุราสิทธิ์, ศศ.บ., ศศ.ม., อภิญญา บัวสรวง, ศศ.บ., M.A., อนันต์ สบฤกษ์, กศ.บ., กศ.ม.,

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ประวัติความเป็นมาของชุมชน 2) การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดนาหนองและศูนย์หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านราชบุรี ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและศูนย์หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านราชบุรี 3) แนวคิดของผู้นำในชุมชนในการออกแบบปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดนาหนอง ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนไทยยวน ตำบลคอนแร่ การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่ม เพื่อหากรอบแนวคิดของผู้นำชุมชนในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ ผลการศึกษาพบว่า

1) ประวัติความเป็นมาของชาวไทยยวนในจังหวัดราชบุรี สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษชาวโยนกเชียงแสน อพยพลงมาสมัยรัชกาลที่ 1 มีบางส่วนขอตั้งหลักแหล่งที่อำเภอเส้าให้จังหวัดสระบุรี ส่วนที่เหลือทรงโปรดเกล้าให้ไปตั้งถิ่นฐานอยู่ริมแม่น้ำแม่กลองฝั่งขวา ณ เมืองราชบุรี กระจายกันอยู่ตามชุมชนต่างๆ ในเขตจังหวัดราชบุรี

2) การก่อตั้งพิพิธภัณฑ์จากที่ท่านพระครูสุริยฉนารักษ์ (อนนท รัตนวงโม) กล่าวว่าวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวไทยยวนจะสูญหายไป จึงมีแนวคิดที่จะอนุรักษ์และฟื้นฟู ไว้ให้ลูกหลานชาวไทยยวน ได้ศึกษาและสืบทอด จึงได้ชักชวนชาวบ้านให้มาคิดปัดถูและสิ่งของต่างๆ ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม มาร่วมบริจาคที่วัดเพื่อจะได้อัดสร้างเป็นพิพิธภัณฑ์ของชาวไทยเชื้อสายยวน ส่วนศูนย์หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านราชบุรี สร้างขึ้นในปี พ.ศ.2536 ใช้เป็นอาคารสำหรับสาธิตการทอผ้าขึ้นดินจกและเป็นศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน

3) ปัจจัยที่มีผลในการดำเนินงานด้านพิพิธภัณฑ์ ขาดเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรในการดูแลและบำรุงรักษาศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑ์ เพราะมีข้อจำกัดเนื่องจากพระภิกษุมิถินมณต์และมีการกิจด้านอื่น ไม่มีเวลาในการดูแลพิพิธภัณฑ์ อาคารของพิพิธภัณฑ์นั้นมี 2 อาคาร การจัดแสดงนิทรรศการจึงขาดความเชื่อมโยงและการเล่าเรื่องของศิลปวัตถุ

จากแนวคิดของแกนนำชุมชนในการปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนไทยยวน ได้กำหนดนิทรรศการเป็น 10 ชุด ดังนี้ 1) ข้อมูลประวัติศาสตร์จังหวัดราชบุรี 2) ข้อมูลประวัติความเป็นมาไทยยวนในจังหวัดราชบุรี 3) อาชีพของชุมชนไทยยวนตำบลคอนแร่ 4) การใช้ชีวิตใต้นบ้านสาธิตทอผ้าและจักสาน 5) มุขหน้าบ้าน 6) มุมรับแขกหน้าบ้าน 7) นิทรรศการชุดในบ้าน ห้องนอน ห้องพระ ห้องแต่งตัว 8) ห้องครัว 9) ประเพณี 10) ห้องสมุด

ในส่วนของศูนย์หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านราชบุรี มีแนวทางในการปรับปรุง ดังนี้ 1) ห้องสำนักงาน 2) ห้องประชุม 3) ห้องสาธิตทอผ้า 4) นิทรรศการวิวัฒนาการของผ้าทอไทยยวนจากอดีตถึงปัจจุบัน 5) ห้องจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ 6) ห้องเก็บสินค้าผลิตภัณฑ์และวัตถุดิบ

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาสำหรับการศึกษารุ่นต่อไป ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่อยู่ในกำเนินการของวัดด้วยกัน ในเขตจังหวัดราชบุรีและควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชนต่อการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

คำสำคัญ : การพัฒนา / พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น / ศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนไทยยวน

DEVELOPMENT OF THE NA-NHONG TEMPLE LOCAL MUSEUM AS A LEARNING CENTER FOR THE THAI-YUAN COMMUNITY IN TAMBON DON-RHAIR AMPHUR MUANG RATCHABURI PROVINCE

SOMKID JUMNONGSON 4737648 LCCS / M

M.A. (CULTURE STUDIES)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : YONGYUTH BURASITH, B.A., M.A., APINYA BUASUANG, B.A., M.A., ANAN SOBREAK, B.Ed., M.Ed.,

ABSTRACT

The purposes of this research are shown as follows: 1) to study the history of the community; 2) to study the establishment of the Na-Nhong temple local museum and local Ratchaburi weaving center, and factors resulting in the administration of the local museum and the local Ratchaburi weaving center; and 3) to study the leaders' concepts toward designing and improving the Na-Nhong temple local museum as a learning center for the Thai-Yuan community, Tambon Don-Rhair, Thailand. This study is qualitative research using collected data from field trips as the primary data; interviews with community leaders and group discussions

The research results are shown as follows:

1. The Thai-Yuan community in Ratchaburi originated in Yo-Nok Chaing San during the reign of King Rama I. They moved to live in many places, including Bangkok, Sao Hai District in Saraburi, and are scattered along the right bank of Mae Klong River in Ratchaburi.

2. The establishment of the Na-Nhong temple local museum was initiated by the Buddhist monk Sirikanaporn (Anek Ratanawanno). He believed that Thai culture and the Thai traditional way of life in the community would probably be ignored and disappear. He convinced villagers to participate in preservation activities as well as to donate antique things to be kept in the local museum. In addition, the Ratchaburi local cloth weaving center was established in B.E. 2536. This center is used for demonstrations of cloth weaving of Sarong called *Pha Sin Teen Jok* and it is the place for buying and selling of the community's products.

3. One of the important factors resulting in the administration of the local museum is the lack of staff to be responsible for operating and managing all antiques since the monks are not available to be responsible for looking after the local museum. Antiques in the local museum are displayed according to the value of each antique instead of chronological events. The antiques exhibition and the description of antiques are not related to each other.

The leaders in the community suggest that the local museums should be improved as a Thai-Yuan community learning center. All exhibitions could be managed under 10 categories: history of Ratchaburi; history of Thai-Yuan community in Ratchaburi; occupations of Thai-Yuan community in Tambon Don-Rhair; traditional ways of life for cloth weaving and handicraft demonstration under the two-story house; antechamber; living room; bedroom; prayer room; dressing room; kitchen; Thai traditions and culture; and library.

Regarding the development of the Ratchaburi local weaving center it should include 1) offices 2) meeting rooms 3) cloth weaving demonstration 4) exhibits of the development of Thai-Yuan cloth weaving from past time until present 5) a room for selling products and 6) a warehouse to keep the products and their materials.

Recommendations for further study include a comparative study of local museums operated by temples in Ratchaburi. In addition, action researches aimed at community's participation should be conducted.

KEY WORDS : DEVELOPMENT / LOCAL MUSEUM / LEARNING CENTER

182 pages